



Uluslararası Uyğur Araştırmaları Dergisi, Sayı: 3, 2014, Sayfa: 253-254.
Xelqara Uyğur Tetqiqati Jurnali, San: 3, 2014, Sehiye: 253-254.
International Journal of Uyghur Studies, Volume: 3, 2014, Page: 253-254.

**Adem ÖGER, *Uyğur Türklerinde Törenler ve Bayramlar*, Grafiker Yayınları,
Ankara 2013, 216 s.**

*Fatma KÖSE**



* Yüksek Lisans Örencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Nevşehir-TÜRK YE, E-posta: nkft@myynet.com.



Uygur Türkleri, köklü bir tarihe ve zengin bir kültür birikimine sahiptir. Bu kültürün olumu ve gelişiminde ise Uygur Türklerinin ya da adı ı co rafyanın merkezî bir konumda olmasının yanı sıra onların birçok din ve kültürle kaynaşması etkili olmuştur. Günümüzde Doğu Türkistan sınırları içinde yaşayan Uygur Türkleri hem gelenek ve inanışlar hem de sözlü kültür ürünleri bakımından oldukça zengindir. Bu zengin kültürel yapı hakkında yapılan çalışmalardan biri de Dr. Adem ÖGER tarafından hazırlanan ve "*Uygur Türklerinde Törenler ve Bayramlar*" adıyla 2013 yılında Grafiker Yayınları tarafından çıkan eserdir.

Çalışmanın *Giriş Bölümü*; "*Uygur Adı*", "*Uygur Türklerinin Tarihi*" ve "*Uygur Türklerinde Din*" bölümlerinden oluşmaktadır. Bu bölümde Uygur Türklerinin tarihî ve dinî hayatı hakkında bilgi verilerek geleneklerin ortaya çıkmasında etkili olan tarihî dönemler ve sosyo-kültürel etkenler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bölümde, Uygur Türklerinin kültürel hayatının ekillenmesindeki önemli unsurlar ortaya konulmuştur.

"*Uygur Türklerinde Doğu Âdetleri*" başlıklı birinci bölümde, Uygur Türklerinin doğumla ilgili inanış ve ritüelleri doğum öncesi, doğum sonrası ve doğum sonrası olmak üzere üç alt başlıkta tanımlanıp değerlendirilmiştir. Bu bölümde doğumla ilgili âdet ve inanışların sosyal hayat içindeki seviyeleri tespit edilmiş ve çeşitli Türk boyları arasındaki ortak kültürel yapı örneklerle ortaya konulmuştur.

Çalışmanın ikinci bölümü; "*Uygur Türklerinde Düğün Âdetleri*"ni konu almaktadır. Bu bölümde, düğün öncesi hazırlıklardan başlanarak düğün sonrasına kadar yapılan çeşitli ritüel, âdet ve inanışlar ele alınmıştır; bu inanış ve ritüellerde meydana gelen değişim ve dönüşümlere de yer verilmiştir. Ayrıca düğün âdetleri içinde yer alan "yar yar koşmaları" ve diğer sözlü kültür ürünleri de bu bölümde değerlendirilmiştir.

254

insano lu için kaçınılmaz bir son olan ölüm gerçeği, ölümle ilgili çeşitli inanış ve uygulamaları da beraberinde getirmiştir. Bu noktada Uygur Türklerinin sosyal yaşamında da önemli bir yer tutan ölümle ilgili inanış ve pratikler, eserin Üçüncü Bölümünde "*Uygur Türklerinde Ölüm Âdetleri*" başlığı altında ele alınmıştır. Bu bölümde, ölüm öncesi âdetlerden ölüm sırasındaki âdetlere, ölüm sonrasındaki yas tutma, aıt yakma ve kabir ziyareti gibi pek çok uygulamaya yer verilmiştir. Uygur Türkleri arasında ölünün ruhu ve kabir etrafında oluşan inanış ve ritüellerin de incelendiği bu bölümde, Türk folkloru için önemli bir yer tutan mezar ekileri hakkında da bilgiler verilmiştir.

Dördüncü bölüm; "*Uygur Türklerinde Bayramlar, Mevâziler ve Diğer Törenler*" başlığını taşımaktadır. Uygur Türklerinin sosyal hayatında önemli bir yere sahip olan bayram, mevâziler ve törenlere bakıldığında, adını belki ilk defa bu çalışmada gördüğümüz maysa bayramı, otuz oğul mevâzili, adavetni yuyu mevâzili, karlık mevâzili, gül seylisi ve dala seylisi gibi tören ve mevâziler dikkat çekmektedir. Bu bölümde, Uygur Türklerinin sosyal hayatında bu tören ve mevâzilerin seviyelerinin ve toplum için önemlerinin ortaya konulmasının yanı sıra Uygur kültürünün zenginliği de gözler önüne serilmiştir.

Çalışma, *Kaynakça*, *Doğu Türkistan Haritası* ve *Dizin* kısımları ile tamamlanmıştır.

Yukarıda kısaca tanıtmaya çalıştığımız bu eser, Uygur Türklerinin sosyo-kültürel hayatı ve törenlerini bir bütün olarak değerlendirmesi açısından oldukça önemlidir. Günümüzde Uygur folkloru üzerine yapılan çalışmaların sınırlılığı göz önüne alındığında, bu çalışma konusu itibarıyla alanında önemli bir boşluğu dolduracak niteliktedir.